

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 295/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Babjak s. r. o., Zvonárska 8, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Martin Babjak, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 34/2023 z 27. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 34/2023 z 27. marca 2023 (vo výroku o potvrdení uznesenia Okresného súdu Košice-okolie č. k. 6 C 283/2022 z 22. decembra 2022 v prevyšujúcom rozsahu, ako aj v súvisiacom výroku o náhrade trov konania). navrhuje, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu v ním napadnutom rozsahu, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Košice I uznesením č. k. 12 C 26/2019 z 27. septembra 2019 nariadil neodkladné opatrenie (ďalej aj „uznesenie o neodkladnom opatrení“), ktorým uložil sťažovateľovi povinnosť zdržať sa úkonov smerujúcich k odpojeniu alebo blokovaniu dodávky vody, elektriny a plynu do rodinného domu (ďalej len „rodinný dom“) patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva sťažovateľa a žalobkyne [REDAKOVANÉ]. Neodkladné opatrenie bolo vydané z dôvodu, že sťažovateľ mal uzatvorené zmluvy o dodávkach vody, elektriny a plynu a zamýšľal odpojiť odberné miesta v rodinnom dome od vody, plynu a elektriny. Okresný

súd potrebu nariadenia neodkladného opatrenia odôvodnil tým, že rodinný dom slúži na uspokojenie bytovej potreby žalobkyne a maloletých detí.

3. Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 6 C 283/2022-98 z 22. decembra 2022 zamietol návrh sťažovateľa na zrušenie neodkladného opatrenia, ktorý sťažovateľ odôvodňoval odpadnutím dôvodov, pre ktoré bolo nariadené. Tvrdil, že v novembri 2021 sa z rodinného domu do Rozhanoviec odsťahoval plnoletý syn [REDAKOVANÉ] a od septembra 2022 žije v dome v Rozhanovciach (taktiež patriaceho do BSM, pozn.) aj žalovaná s maloletou dcérou [REDAKOVANÉ]. Žalovaná na tomto mieste prepísala médiá na svoje meno a zároveň si tu aj s maloletou nahlásila trvalý pobyt. Žalovaná poprela skutočnosti o zmene pomerov, teda o presťahovaní sa. Potvrdila, že z rodinného domu sa odsťahoval syn [REDAKOVANÉ], avšak ona s dcérou v ňom ostali bývať naďalej. Zmenu trvalého pobytu nepoprela, poskytla súdu vysvetlenie, prečo k nemu došlo, avšak ani zmena trvalého pobytu neznamená, že sa odsťahovala z predošlej adresy trvalého pobytu.

4. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu tak, že zrušil uznesenie o neodkladnom opatrení vo výroku, ktorým bolo sťažovateľovi uložené, aby sa zdržal úkonov smerujúcich k odpojeniu alebo blokovaniu dodávky plynu do rodinného domu; v prevyšujúcom rozsahu uznesenie okresného súdu potvrdil a stranám sporu nepriznal náhradu trov konania. Dôvodnosť tvrdenej zmeny pomerov videl krajský súd v tom, že sťažovateľ už nie je v zmluvnom vzťahu s dodávateľom plynu, keďže z obsahu spisu zistil, že plynárenská spoločnosť listom z 26. októbra 2022 odstúpila od zmluvy o dodávke plynu, čím zanikla opodstatnenosť nariadeného neodkladného opatrenia v tejto časti. Vo zvyšnej časti (dodávky vody a elektriny) však uznesenie okresného súdu potvrdil, pretože sťažovateľ v návrhu netvrdil ani neosvedčil také skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé prívodiť zrušenie nariadeného neodkladného opatrenia. Tvrdenie o tom, že žalovaná je dlhodobo vedená v zmluvnom vzťahu s dodávateľom elektriny, nebola preukázaná; žalovaná túto skutočnosť nepotvrdila ani nevyvrátila, a preto krajský súd vychádzal z toho, že nedošlo v tomto smere k zmene pomerov, a nezrušil nariadené neodkladné opatrenie v tejto časti. Skutočnosť, že žalovaná zmenila trvalý pobyt, ale ani prepis vody, elektriny a plynu v odbernom mieste v Rozhanovciach nie sú dôkazom o tom, že sa žalovaná v rodinnom dome nezdržiava.

II

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta nezákonnosť až arbitrárnosť jeho právneho odôvodnenia. V konkrétnostiach tvrdí, že:

- a) záver krajského súdu o tom, že nebolo preukázané, že žalovaná je vedená ako odberateľka elektriny na odbernom mieste v rodinnom dome, je arbitrárny. Sťažovateľ nemal dôvod navrhovať dokazovanie vyžiadanim si potvrdenia od elektrární za situácie, keď žalovaná jeho tvrdenie nielenže nepoprela, ale k nemu neuviedla vôbec nič. Samotný krajský súd k tomu uviedol, že žalovaná túto skutočnosť ani nepotvrdila, ani nevyvrátila, a na základe toho prijal svojvoľný záver o nepreukázaní tejto skutočnosti. Ide o extrémny skutkový exces, pretože podklad na takýto skutkový záver nevyplýva z obsahu spisu. Nepopretie tvrdenia strany zakladá nesporný skutkový stav, ktorý nie je potrebné preukazovať [§ 151 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)];
- b) pokiaľ okresný súd uzavrel, že sťažovateľ nepreukázal, že žalovaná v rodinnom dome nežije, tak ide o negatívnu skutočnosť, ktorú nie je možné dokázať a v takom prípade sa dôkazné bremeno

presúva na protistranu. Žalovaná síce tvrdila, že v rodinnom dome naďalej býva, ale ničím toto tvrdenie nepreukázala. Sťažovateľ nemá ako dokázať, že niekto niekde býva, dokázať sa dá len opak. V tomto smere súdu predložil dôkazy, že žalovaná aj s dcérou si prehlásila trvalý pobyt z rodinného domu do Rozhanoviec, prepísala tu médiá na svoje meno a zapísala maloletú do základnej školy;

c) právne posúdenie krajského súdu je teda natoľko arbitrárne, že popiera zmysel a účel súdnej ochrany, ktorá bola sťažovateľovi rozhodnutím krajského súdu odňatá v takej miere, že došlo k odopretiu spravodlivosti;

d) nesprávny je aj súvisiaci výrok o náhrade trov konania. V ústavnej sťažnosti však neuviedol vo vzťahu k tomuto výroku žiadnu argumentáciu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu v časti, v ktorej potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí jeho návrhu na zrušenie neodkladného opatrenia.

7. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany práv a slobôd pred ústavným súdom iba v prípade, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

8. Ústavný súd stabilne zastáva názor, že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti na ústavnom súde je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní (podobne I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, III. ÚS 124/2017, IV. ÚS 209/2020). Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, totiž neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

9. Vzhľadom na to, že predmetom preskúmania má byť uznesenie krajského súdu, ústavný súd sa zaoberal tým, či sa sťažovateľ nemohol domáhať preskúmania napadnutého rozhodnutia v rámci sústavy všeobecného súdnictva a či nemal k dispozícii opravný prostriedok, ktorým ešte mohol pre neho nepriaznivé rozhodnutie zvrátiť.

10. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ výslovne uviedol, že súbežne s podanou ústavnou sťažnosťou podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu aj dovolanie. Ústavný súd toto tvrdenie overil na okresnom súde a zistil, že sťažovateľ 24. apríla 2023 doručil okresnému súdu mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorého prípustnosť vyvodzuje z § 420 písm. f) CSP. O podanom dovolaní bude oprávnený rozhodnúť Najvyšší súd

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Možno teda uzavrieť, že právny poriadok Slovenskej republiky poskytuje sťažovateľovi účinný právny prostriedok ochrany jeho základných práv a slobôd, ktorý sťažovateľ využil (t. j. podal dovolanie). Inak povedané, v tejto chvíli sa ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu javí byť predčasne podaná, keďže existuje iný orgán verejnej moci oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa.

11. Podanie dovolania a súbežne s ním aj podanie ústavnej sťažnosti navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu na rozhodovanie vo veci v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

12. Preskúmaním ústavnej sťažnosti zo strany ústavného súdu v čase, keď vo veci zároveň prebieha dovolacie konanie, by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011). Takýto stav by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len obtiažne odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (III. ÚS 35/2019, III. ÚS 480/2017). Uvedený záver sa týka i napadnutého výroku o trovách konania, pri ktorom ústavný súd korigoval prax najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania proti týmto uzneseniam (nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 uverejnený v ZNaU pod č. 74/2018) a vyslovil, že dovolanie podľa § 420 CSP proti uzneseniam odvolacieho súdu, ktorými s konečnou platnosťou rozhodol o nároku na náhradu trov konania, je prípustné. Tento právny názor bol nasledovaný rozhodnutím veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VOBdo/2/2021 z 29. septembra 2021, ktorý prijal záver, že *„rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle ust. § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“*.

13. Vzhľadom na prezentované závery sa ústavný súd podanou ústavnou sťažnosťou meritórne nezaoberal, keďže dospel k záveru o jej neprípustnosti, a preto ju v zmysle zásady *ratio temporis* odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. mája 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu